

Conjunt de sardanes referides a Arenys de Mar

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Arenys de Mar

Coordenades:

Latitud: 41.579539997326
Longitud: 2.5516068935394
UTM Est (X): 462622
UTM Nord (Y): 4603192

Classificació

Número de fitxa: 08006 - 408
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle: XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat: Pública
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 21/04/2023 - 10:15

Descripció

Arenys de Mar compta, des del primer quart del segle XX, amb 27 sardanes i un ballet composades totes elles per diferents autors. Estan dedicades principalment a la seva gent, al poble, a la celebració d'aplecs i

altres festes, als gegants, al port i a les puntes de boixet.

Xavier Maimí i Miró: “Arenyenca” (any 1922), i l’any 1956 ho fa amb “A la festa del Remei”. Aquesta darrera peça ha estat represa en nombroses ocasions per la cobla Jovenívola de Sabadell, Montgris i Foment.

Fra Manuel de Lipà (1901-1984): compona al menys tres obres referenciades dedicades al municipi d’Arenys de Mar: “Ametlles d’Arenys”, “Ametlles i randes” (instrumentada per Marcel Artiaga i estrenada *post mortem*, el 2 d’abril de 2006) i “La gent d’Arenys”.

Max Havart i Macou: “Aplec d’Arenys de Mar” (estrenada el 4 d’abril de 2004).

Josep Maria Soler i Montaner, compona una sardana anomenada també “Arenyenca”.

Francesc Mas i Ros, compona, “Arenys de Mar” (estrenada el 23 de maig de 1982). L’any 1960 s’estrenava a Caldes de Malavella “La puntaire d’Arenys”. L’any 1984 s’estrenava del mateix autor, la sardana dedicada a Jordi Miquel “Sardanista i amic”.

Jaume Ventura i Tort: “Arenys de Mar”, estrenada l’any 1950.

Juli Torra i Pòrtulas: “Arenys, blanc de puntes”. I l’any 1992, “Arenys, blau de Mar”.

Ricard Viladesau i Caner: l’any 1960 estrenava “Bell port d’Arenys”.

Joaquim Soms i Janer: “Blanc de puntes, blau de Mar” (estrenada el diumenge 1 d’abril de 2007) i “Buscant la llum”. L’any següent “Som gent d’Arenys” (estrena el 6 d’abril de 2008).

Marcel Artiaga i Valls, compona l’any 1995 una sardana inspirada en el poema de Joan Miró dedicat al parc de Lourdes, “Com si el cel hagués florit”.

Joaquim Serra i Corominas: “Dansa d’Arenys de Mar”.

Romàs Gil i Membrado: dedicada a les puntaires “Repuntejant puntes” (estrenada 1994); l’any 2002, compona una sardana dedicada als gegants d’Arenys “En Roc i la Maria” (estrenada el 7 d’abril de 2002).

Martirià Font i Coll: sardana dedicada a la Laura, Josep, Carme i Lluís. Porta per títol “Fruït de l’amistat” (estrenada l’any 1987). “L’encís dels boixets” (1985).

Enric Gratacós i Massanella: “L’Aplec d’Arenys”, dedicada a Bonet Coll (estrenada el dilluns 1 de maig de 1961).

Jordi Molina i Membrives: “Per un mateix camí”, dedicada als organitzadors de l’aplec d’Arenys de Mar (estrenada el 2 d’abril de 1989). L’any 1994, Josete Aspinàs Belluch afegí la lletra que s’adjunta en l’apartat d’observacions.

Carles Rovira i Reixach: “Platges d’Arenys” (estrena el 3 d’abril de 2005).

Ferran Carballido i Enrich: “Synera” (estrena el 5 d’abril de 2009).

Emilí Saló i Ramell, “Synera cara al mar” (1983).

David Estañol i Martells, “Vot de Vila” (estrenada el 5 d’abril de 2009).

Observacions:

S'adjunta la lletra de la sardana "Per un mateix camí" (1994), de Jordi Molina i Membrives. Autor de la lletra, Josepe Aspinàs Belluch:

Curts:

Pròleg musical, festa d'un dia
de gran alegria...
Cant d'amor vibrant, acariciant
uns cors jolius, ardents,
sensibles, fervents.
Tímid xiu-xiu,
ocells gentils deixaren el niu.
Proa al vent, impuls juvenívol,
les campanes tritllegen,
"llegen, llegen"...
clars ning-nangs
ensús dels blancs núvols

Llarg:

Naixença d'un dia,
bella alba florida.
Enllaç de dos cors prenent el vol.
El cel és tan blau, agradívol
dolça poesia!...
Anant pel mateix camí,
junes les mans per una vida,
units al mateix destí,
saltant els rius d'una embranzida.
Passant per munts i muntanyes,
travessant espais estranys,
partirem amb la bandada
fent la primera volada.
Tot al llarg del passeig en flors,
joventut i volença al cor,
el vent per capdanser,
anirem juganers...
Seguint el sender florit,
teixim el fil de nostra vida.
D'un caminar eixerit
vencem el món amb alegria.
Els ocells ens fan sardanes,
sota un cel calm i seré,
fem les primeres tirades
puntejant d'un peu lleuger.

Història

La sardana és el ball nacional de Catalunya. És una dansa de caire popular, col·lectiva, on homes i dones ballen junts agafats de les mans, formant una rotllana i puntejant amb els peus els compassos de la música, normalment interpretada per una cobla. L'origen és incert, tot i que el primer document conservat on s'esmenta un ball anomenat "sardana" data de 1552. Al segle XIX, en ple romanticisme, diversos estudiosos relacionaren l'origen de la sardana amb les danses d'origen grec, de manera que així podien lligar aquesta cultura amb la fundació d'Empúries.

Coincidint amb aquest moment, a Catalunya es posaren de moda les òperes romàntiques procedents d'Itàlia i les sardanes començaren a reproduir aquest tipus de música a les places i gloriets del carrer, cadascuna amb una durada diferent. Sorgí doncs, la necessitat de comptar i repartir i Miquel Pardas, l'any 1850 publica un "*Método per aprendre á ballar sardanas llargas*", al qual seguiran molts altres.

Les noves melodies i ritmes que anaven sorgint, imposaven la necessitat d'una formació instrumental més variada i la cobla ho farà, arribant a la composició actual (encara que en aquell moment també emprassin instruments com la trompa, el bombo o els plats, actualment no utilitzats).

Les sardanes esdevenen ben aviat el ball de moda a l'Empordà i comarques gironines, tot i que ens els primers temps, eren ballades majoritàriament per homes. Pep Ventura (1817-1875) esdevindrà un dels compositors més apreciats i la seva orquestra la més cotitzada.

A inicis del segle XX, la sardana s'escampa per Catalunya impulsada pels centres catalanistes i l'any 1902 a Barcelona, tenia lloc el primer concurs de colles en motiu de la festa major de la Mercè.

La demostració i l'habilitat física de la manera de ballar dels homes empordanesos va anar modificant-se arreu de Catalunya substituint-se per una ball elegant, cap a una verticalitat i un punteig més acusat en un espai més limitat. El ball empordanès s'aniria reconvertint en una dansa nacional, acadèmicament organitzat i amb un tempo musical més alentit.

Algunes de les sardanes s'escriurien per ésser cantades, que faria la delícia de corals i orfeons.

L'any 1924, el dictador *Primo de Rivera* prohibeix la "Santa Espina", fet que causarà un efecte contrari en la població. Amb la República, s'institucionalitza novament la sardana que compartirà protagonisme amb músiques vingudes d'Amèrica.

Amb la Guerra Civil, el feixisme prohibeix i reprimeix qualsevol símbol catalanista, entre ells clausura gran nombre d'entitats dedicades a fomentar la sardana. La sardana doncs, es convertia en un símbol de resistència. I malgrat la repressió, la sardana va perviure paral·lelament durant els quaranta anys de franquisme, encara que controlada sota "*el sano regionalismo*". L'any 1945 es funda l'Obra del Ballet Popular, una entitat capdavantera organitzadora d'esdeveniments com l'ofrena de la "Llàntia del sardanisme" l'any 1947 amb motiu de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, o el "Dia Universal de la sardana". L'any 1958 es fundaria la Unió de Colles Sardanistes de Catalunya.

L'any 1980 la sardana entrà a l'escola.

El 1990 es funda la Federació Sardanista de Catalunya.

L'any 2014 la Federació es reconverteix en Confederació.

El 4 de desembre de l'any 2019, la Comissió de Cultura del Parlament votava a favor de la Proposta de resolució sobre la inclusió de la sardana a la llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, de la UNESCO, amb l'expedient 250-00973/12.

Bibliografia

AYATS, Jaume; COSTAL, Anna; RABASEDA, Joaquim (2009). Sardanes. Col·lecció Quaderns de la Revista de Girona, 143. Girona. Diputació de Girona.

Enllaços d'interès:

[portal sardanista](#)

[Músics per la cobla](#)

Jordi NOUINA - PER UN MATEIX CAMÍ - Habiol

Jordi NOUINA - PER UN MATEIX CAMÍ - 1ra tible

The image shows a musical score for six staves, likely for a piano or similar instrument. The music is written in a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The score is highly technical, featuring complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and various articulations such as trills, accents, and slurs. Dynamic markings include fortissimo (f), piano (p), and mezzo-forte (mf). The notation includes many slurs, accents, and trills, indicating a piece of high technical difficulty. The score is arranged in six staves, with the first staff starting with a forte (f) dynamic and the last staff ending with a piano (p) dynamic.

The image shows a musical score for six staves, likely for a string ensemble or orchestra. The notation includes various dynamics such as *mf* (mezzo-forte), *p* (piano), *f* (forte), and *ff* (fortissimo). Articulations like *arc* (arco), *pizz* (pizzicato), and *mf* (mezzo-forte) are used throughout. The score features complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and includes fingerings (e.g., 2, 4, 6) and slurs. The notation is dense and detailed, with many accents and dynamic markings.

Musical score for guitar, page 9. The score consists of seven staves of music in a single system. The notation includes various dynamics such as *p*, *mf*, *f*, *mp*, and *ff*, as well as performance instructions like "pizz" (pizzicato) and "arc" (arco). There are also fingering numbers (2, 4, 6, 8) and slurs throughout the piece.